

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسایی و اجرای آراء داوری‌های تجاری بین‌المللی در ایران

این کتاب بخش اول طرح «حل اختلافات بازرگانی بین‌المللی از طریق داوری با تأکید بر نظام حقوقی ایران» می‌باشد.

شماره ثبت مرکز اسناد مؤسسه: ۱۸۵۵ مورخ ۱۳۸۵ / ۲ / ۲۷

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی

سرشناسه	: نیکبخت، حمیدرضا، ۱۳۳۵ - ، مجری طرح
عنوان و بدیناوری	: شناسایی و اجرای آراء داورهای تجاری بین‌المللی در ایران/پدیدآورندگان معاونت پژوهش و آموزش، گروه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی اقتصادی و بازرگانی : مجری طرح حمیدرضا نیکبخت : مسئول طرح مسعود طارم‌سری.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری	: ۵۰، ۱۳۶ ص.
شابک	: 964-469-210-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
بادداشت کلی	: این کتاب بخشی اول طرح "حل اختلافات بازرگانی بین‌المللی از طریق داور با تأکید بر نظام حقوقی ایران" می‌باشد.
پادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۰۷ - ۱۲۶.
موضوع	: کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داور خارجی (۱۹۵۸م = ۱۳۳۷).
موضوع	: Convention on the Recognition and Enforcement of foreign Arbitral Awards : (۱۹۵۸)
موضوع	: داور تجاری.
موضوع	: داور و جزای بین‌المللی.
موضوع	: قانون تجارت -- ایران.
شناسه افزوده	: طارم‌سری، مسعود، ۱۳۳۹ -
شناسه افزوده	: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی. بخش پژوهش‌های حقوق اقتصادی و بازرگانی.
شناسه افزوده	: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.
رده بندی کنگره	: ۳۳۹/۵۵۲/۳۳۱
رده بندی دیویی	: ۳۳۱/۵۵۲
شماره کتابخانه ملی	: ۸۵۰۴۶۶۳۶م

شابک: ۱- ۲۱۰- ۴۶۹- ۹۶۴

نام کتاب: شناسایی و اجرای آراء داورهای تجاری بین‌المللی در ایران

شناسنامه پدیدآورندگان:

معاونت پژوهش و آموزش

گروه مطالعات و پژوهش‌های حقوق اقتصادی و بازرگانی

مسئول طرح: مسعود طارم‌سری

مجری طرح: دکتر حمیدرضا نیکبخت (استاد دانشکده حقوق دانشگاه شهیدبهشتی)

اصلاح و صفحه‌آرایی: یگانه خدای

ویرایش و نسخه‌پردازی: اشرف اشجاری

طراحی جلد: فرشته سعیدا

شناسنامه کتاب

چاپ اول: بهمن ماه ۱۳۸۵

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

ناشر: موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

نشانی: تهران، خیابان کارگر شمالی، بالاتر از بلوار کشاورز، شماره ۲۴۰ تلفن: ۶۶۹۳۹۳۲۹

پیشگفتار

از جمله موانع بزرگی که بر سر راه تجارت بین‌الملل قرار دارد، علاوه بر رسیدگی به دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌های ملی، عدم اطمینان از اجرای احکام این دادگاه‌ها در سایر کشورها بوده است؛ زیرا اجرای احکام دادگاه‌های یک کشور در کشور دیگر به آسانی میسر نیست و تنها ممکن است این مهم به طرق خاص و به سختی صورت گیرد. به تدریج که روش داوری برای حل و فصل اختلافات تجاری بین‌المللی در میان ملل مختلف گسترش یافت و جایگزین رسیدگی‌های دادگاهی و قضایی شد، این نیاز نیز مطرح گردید که آرای صادره در یک کشور چنانچه طوعاً اجرا نشوند باید راه‌کاری وجود داشته باشد تا چنین رأیی با اطمینان و سهولت در کشور دیگر به اجرا درآید و دچار وضعیت حاکم بر اجرای احکام دادگاه‌ها نگردد. برخی از کشورها به صورت انفرادی و ملی و برخی به صورت جمعی در صدد برآمدند به این نیاز پاسخ دهند.

در کشور ما نیز پس از وضع قانون داوری تجاری بین‌المللی در سال ۱۳۷۶ که چگونگی برگزاری داوری‌های بین‌المللی در ایران را معین کرد و امکان برگزاری داوری‌های تجاری بین‌المللی فراهم شد، در روابط تجاری بین‌المللی این ابهام نیز باید رفع می‌شد که آرای داوری صادره در خارج از ایران در صورت لزوم چگونه ممکن است در

ایران شناسایی و اجرا شوند و بالعکس اگر رأی داوری در ایران صادر شود چگونه ممکن است در خارج از ایران به اجرا درآید.

در واقع با تصویب قانون داوری تجاری بین‌المللی، قدم بسیار مهمی در ارتباط با اشاعه داوری تجاری بین‌المللی در ایران برداشته شد و قدم دیگری لازم بود تا ایران را در صحنه بین‌المللی به صورت محل مناسبی برای برگزاری داوری‌های بین‌المللی و در زمره کشورهای مطمئن و حامی داوری‌های بین‌المللی قرار دهد و آن وضع و تعیین قواعدی برای چگونگی شناسایی و اجرای آرای داوری صادره در خارج از ایران بود. مناسب‌ترین راه را ایران انتخاب کرد و آن الحاق به عهدنامه ۱۹۵۸ نیویورک درخصوص شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی در سال ۱۳۸۱ بود که به موجب آن نه تنها آرای داوری خارجی امکان شناسایی و اجرا را در ایران می‌یابند، بلکه آرای داوری صادره در ایران نیز در سایر کشورها که عضو آن عهدنامه هستند قابل اجرا می‌گردد.

در زمان الحاق ایران به این عهدنامه، تعداد ۹۶ کشور به آن ملحق شده بودند. این تعداد کشور عضو عهدنامه بین‌المللی تا آن زمان علاوه بر آنکه نشان از موفقیت بسیار خوب سند مزبور است، حاکی از آن است که عهدنامه توانسته انتظارات چنین تعدادی از کشورها را برآورده نماید. پس از الحاق ایران تاکنون ۴۰ کشور دیگر نیز به آن ملحق شده‌اند (مجموعاً تا پایان تابستان ۱۳۸۴، ۱۳۶ کشور به عضویت عهدنامه درآمده‌اند). این تعداد زیاد از کشورها که طی حدود چهار سال گذشته به عضویت عهدنامه درآمده‌اند خود حکایت از نظرات موافق آن‌ها نسبت به داوری (خارجی) و کمک به شناسایی و اجرای آرای داوری دارد. این عهدنامه در حقیقت برای کشورهای عضو به منزله قانون آن‌ها در مورد شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی می‌باشد؛ قانونی که شرایط سهل و آسانی را مقرر می‌دارد. لذا نه تنها این عهدنامه قواعد یکسانی برای شناسایی و اجرای آرای داوری در صحنه بین‌المللی ایجاد کرده است، بلکه این دو را نیز تسهیل نموده است. اکنون این عهدنامه به موجب ماده ۹ قانون مدنی در ایران در حکم قانون داخلی ایران است و به موجب آن احکام داوری تجاری صادره در سایر کشورهای عضو بر اساس این

قانون در ایران به اجرا درخواهند آمد. لذا، توضیح و تفسیر این عهدنامه و همچنین در برخی موارد رویه‌های سایر کشورهای عضو در ارتباط با این عهدنامه، کمک به دادگاه‌های مربوطه ایران در اعمال یکنواخت و همسو با ماهیت بین‌المللی این عهدنامه، و همچنین راهنمای مناسبی برای دست‌اندرکاران تجارت بین‌الملل و دانش پژوهان مسائل داوری تجاری بین‌المللی و حقوقدانان و سایر علاقه‌مندان به موضوع داوری تجاری بین‌المللی خواهد بود.

باتوجه به اهمیت موضوع به ویژه در بازرگانی خارجی، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی تحقیق در مورد آن را در برنامه خود قرار داد که در قالب همکاری‌های میان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مؤسسات وابسته به دستگاه‌های اجرایی (ماده ۱۰۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ایران)، جناب آقای دکتر نیکبخت، استاد محترم دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، اجرای این طرح را در قالب طرح جامع‌تر حل اختلافات بازرگانی بین‌المللی از طریق داوری، با تأکید بر نظام حقوقی ایران متقبل شدند.

این گزارش که حاصل بخش اول طرح مذکور می‌باشد به دو بخش تقسیم شده است. در بخش اول به موضوع شناسایی و اجرای آرای داوری به طور عام و در عهدنامه ۱۹۵۸ نیویورک به طور خاص پرداخته خواهد شد و در بخش دوم، موانع شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی تحت عهدنامه مورد تحلیل قرار خواهد گرفت.

در خاتمه، لازم است مراتب قدردانی و تشکر خود را از مجری محترم طرح دکتر حمیدرضا نیکبخت و همکاری‌های معاونت پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی ابراز داریم. ضمناً از شرکت چاپ و نشر بازرگانی از بابت آماده‌سازی و انتشار گزارش طرح کمال امتنان را می‌نماییم.

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	بخش اول: شناسایی و اجرای آرای داوری.....
۱	مقدمه.....
۵	فصل اول: موضوعات عمومی شناسایی و اجرای آرای داوری.....
۵	۱- اهمیت شناسایی و اجرای رأی داوری.....
۷	۲- نقش دادگاه در اجرای رأی داوری.....
۸	۳- تفاوت بین شناسایی رأی و اجرای رأی.....
۱۱	۴- رأی داخلی و رأی خارجی.....
۱۳	۵- قواعد شناسایی و اجرای رأی داوری داخلی و خارجی.....
۱۵	۶- اسناد بین‌المللی شناسایی و اجرای رأی داوری.....
	فصل دوم: عهدنامه ۱۹۵۸ نیویورک در خصوص شناسایی و اجرای آرای
۱۹	داوری خارجی.....
۱۹	۱- نقش عهدنامه نیویورک در اشاعه اعتماد و اطمینان.....
۲۱	۲- عهدنامه نیویورک و ایران.....
۲۴	۳- سابقه عهدنامه نیویورک.....
۲۷	۴- قالب عهدنامه نیویورک.....
۳۰	۵- گستره اعمال عهدنامه نیویورک.....

۳۰	۱-۵- رأی
۳۳	۲-۵- رأی داوری خارجی
۳۶	۳-۵- رأی صادره از کشور عضو یا از هر کشوری
۳۷	۴-۵- رأی داوری تجاری و یا هر داوری
۳۸	۵-۵- توافقنامه داوری کتبی باشد
۴۱	۶- اسناد لازم برای شناسایی و اجرای رأی تحت عهدنامه نیویورک
۴۶	۷- محل اجرای رأی
۴۷	نتیجه
۴۹	بخش دوم: موانع شناسایی و اجرای آرای داوری تحت عهدنامه ۱۹۵۸
	نیویورک
۴۹	مقدمه
۵۱	کلیات
۵۵	فصل اول: موارد دفاع در مقابل شناسایی و اجرای رأی
۵۵	۱- عدم اهلیت و عدم اعتبار توافقنامه داوری
۵۶	۱-۱- عدم اهلیت
۵۹	۲-۱- بی اعتباری توافقنامه داوری
۶۱	۲- منصفانه بودن جریان رسیدگی
۶۳	۱-۲- ابلاغ مناسب
۶۵	۲-۲- عدم توانایی به طرح دعوی یا دفاع
۶۶	۳- عمل خارج از حدود صلاحیت داوران
۶۸	۴- نامنظم بودن ترکیب دیوان یا آیین داوری
۶۹	۵- رأی الزام آور نشده، یا نقض یا معلق شده
۷۰	۱-۵- رأی الزام آور نشده
۷۴	۲-۵- رأی نقض یا معلق شده
۷۹	فصل دوم: موارد و اثر امتناع دادگاه از شناسایی و اجرای رأی
۷۹	۱- موارد امتناع دادگاه از شناسایی و اجرای رأی
۸۱	۱-۱- غیر قابل داوری بودن موضوع اختلاف
۸۴	۲-۱- نظم عمومی کشور محل اجرای رأی

۸۹	۲ - شناسایی و اجرای آرای باطل شده در محل صدور
۹۴	۳ - اثر عدم شناسایی و اجرای آرا در یک کشور عضو عهدنامه
۹۶	نتیجه
۹۹	نتیجه‌گیری کلی
۱۰۳	فهرست حروف اختصاری
۱۰۷	فهرست منابع
۱۱۱	ضمائم
۱۱۱	عهدنامه شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی ۱۹۵۸ نیویورک
	فهرست اسامی کشورهای عضو عهدنامه ۱۹۵۸ نیویورک تا شهریور ماه
۱۲۰	۱۳۸۴
	کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی تنظیم شده در نیویورک
۱۲۷	به تاریخ ۱۰ ژوئن ۱۹۵۸ میلادی (۱۳۳۷/۴/۳ هجری شمسی)
	کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی تنظیم شده در نیویورک
	به تاریخ ۱۰ ژوئن ۱۹۵۸ میلادی (۱۳۳۷/۴/۳ هجری شمسی) به زبان
۱۳۵	انگلیسی
	کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی تنظیم شده در نیویورک
	به تاریخ ۱۰ ژوئن ۱۹۵۸ میلادی (۱۳۳۷/۴/۳ هجری شمسی) به زبان
۱۴۱	فرانسه